

Poslanik Balugđić postane minister dvora?

Ultimatum uradništva vladi

Prvi nastopi jugoslovenskega in čeho-

soboto zvečer ob 6. uri se je vršila nadižba ljubljanskega Sokola v Tivoliju.

nedeljo je že na vse zgodaj zavlada-
liani živahno življenje. Točno ob 6

b) do 3.60. d) Tek za hitrost, 100 jardov
ra), višji 14 sek., nižji 15. e) Skok v vi

I., Ljubljana 285 točk oz. 88.75%,

tekmah se je vršil po mestu velič

Malo pred tremi popoldne se je sp...

Priloga: Arasen poslovni govor

obabila tekem 20. julija finančnega d

Francija

Anglija

drugo vprašanje je odgovoril fin

Vojna na Irskem

Memória

Australia

4. Legitimistič

skih socialist

[Faint, illegible text]

Smrtna kosa. V nedeljo je umrla pri svoji hčeri učiteljici v Pevmi pri Gorici ga. Ana Fajgelj roj. Oblak, vdova po raj. Danilu Fajgelju, slov. skladatelju. Kdor jo je poznal, ji ohrani blag spomin. N. v. m. p.

Važno za jugoslovenske državljane. Delegacija kraljevine SHS nam sporoča: Kr. jugoslovenska Delegacija pozivlja državljane Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kateri so že vložili prijave svojih obveznic predvojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije Generalni Direkciji Državnih Dolgov in niso prijavam priložili domovnice, da to takoj storijo, ker se drugače njihove prijave in odnosno protesti ne bodo mogle vzeti v obzir. Obraca se plačaja prizadevna temu dejstvu, da morajo v slučaju neodziva temu pozivu sami prenašati posledice. — Z ozirom na to, da se po odločenem roku za popis in žigosanje

obveznice predvojenih posojil bivše a.-o. monarhije naši državljani še vedno obračajo s takimi prošnjami Generalnemu Ravnateljstvu Državnih Dolgov v Belgradu, pozivlja to ravnateljstvo, — da zamore podvzeti potrebne mere pri Reparacijski Komisiji v Parizu — prizadete, da 1. vse posojil nežigosane obveznice predvojenih posojil bivše avstro - ogrske monarhije pošljejo s prošnjo neposredno Generalnemu Ravnateljstvu Državnih Dolgov v Belgradu; 2. v prošnji navedejo razlog, radi katerega niso obveznice bile prijavljene pravočasno za popis in žigosanje; 3. označijo, ako so prenešene iz inozemstva a) od kod so prenešene, b) kje so bile deponirane in c) ako je vložen protest proti žigosanju pri dotični vladi neposredno, ali potem naše vlade, d) ako in kdaj so bile obveznice prijavljene Generalnemu Ravnateljstvu Državnih Dolgov. 4. Poslati treba tudi one obveznice, katere so bile v inozemstvu definitivno ali začasno žigosane pri dotičnih državah — v takih slučajih mora se predložiti dokazilo o državljanstvu in lastništvu. 5. Vsaka prošnja mora biti prepisno kolkovana. — Kdor se ne odzove temu pozivu ima sam sebi pripisati posledice. V pogledu naknadnega žigosanja se ne prevzema nikaka obveza, ker se bo žigosanje vršilo samo v slučaju da to reparacijska komisija v Parizu odobri. Obveznice se bodo vrnile lastnikom kakor hitro bo reparacijska komisija izdala svoja rešenja.

V pouk in svarilo. Naj omenimo tu dogodek, ki se sicer ni pripetil pri nas v Julijski Krajini, ki pa naj opozori tudi našo javnost na možnost take nevarnosti. Podružnice **banke za Tirolsko in Vorarlberg** so zasle v zadregi in upniki so se že sesli na posvetovanja. Ugotovili so, da je te težave pripisati v prvi vrsti neopravipljivi nemarnosti vlade z ozirom na vprašanje vojnih odškodnin. Med tem pa se je po raznih krajih južnega Tirolskega odigraval še neki drugi dogodek, ki je tudi velikega pomena za gospodarsko življenje. Vse poslovalnice **tirolske družstvene banke** — torej drugega zavoda — so ostale zaprte, ker so podružnice prvotno imenovane banke ustavile plačevanja. Vzlic vsem pojasnilom, naj se rečena dva zavoda ne zamenjujeta, so vlagatelji navahali na poslovalnice tirolske družstvene banke v tolik meri, da vkljub obilnim razpoložljivim sredstvom v gotovini niso mogle več sproti zadoščati zahtevam vlagateljev. Zato je moralo ravateljstvo začasno zapreti blagajne, da-si je bilanca aktivna. — Pomembnosti tega dogodka ne smemo prezirati tudi mi. Aktivni denarni zavod, čigar imovina (terjatve) popolnoma krije obveznosti, mora zaustaviti izplačevanje le vsled nervoznosti občinstva, ki se boji za svoje vloge, ker je neki drugi zavod zasle v zadregi! Taki izbruhi neupravičene strani niso nevarni le za prizadeti zavod, marveč tudi za vse narodno gospodarstvo. Ne more biti drugače, nego da denarni zavodi pri njih vloženi denar izposojujejo ali na menice, ali na zemljišča. In obresti teh posojil plačujejo **potem obresti za vloge**. Naravno je, da zavodi ne morejo izplačevati teh zadnjih obrestí, če vlagatelji hkratu in v preveliki meri zahtevajo povrnitev vlog. Zato ne more biti na vsem svetu denarnega zavoda, ki bi mogel takoj povrniti vse vloge svojih vlagateljev. Tako prihaja zavod v zadregu le vsled nespametnosti svojih vlagateljev, a to v omenjenem tirolskem slučaju le radi tega, ker se aktivni zavod zamezuje z drugim, ki je v zadregi. Nujno potrebno je torej, da občinstvo v takih slučajih obranja mirno kri in da ne zahteva vrnitve vlog le iz praznega strahu. Pomisliti treba tudi to-le. Če vlagatelji hkratu in v veliki meri zahtevajo povrnitev vlog, morajo denarni zavodi nemudoma izterjati terjatve na menice in zemljišča, kar more povzročiti gospodarsko pogubo marsikaterega teh dolžnikov. Potem so posledice težke za vse gospodarsko življenje.

«Nazione» in Amerikanci. Nekli Amerikaneec A. C. Holzapfel je objavil v mornarski reviji The Marine News članek, ki govori o naši deželi, pred vsem o Trstu. Clankar pripoveduje, da je bil že v prejšnjih letih v Trstu, zato pozna nekoliko naše mesto in njegove razmere in zato se seveda njegovo poročilo močno približuje resnici. In resnica v oči bode. Zato se tudi «Nazione» kaj hudo zaganja v resnega Amerikanca ter ga s finim, a vendar nekoliko kislin humorjem pobija. Moramo namreč povedati, da ima g. Holzapfel dobro oko za Slovanstvo naše dežele in to seveda gospodom pri «Nazione» ni prav. Amerikaneec trdi, da je domače avtohtono prebivalstvo Trsta v prvi vrsti slovensko ter prehaja nato na Dalmatince, katere hvali kot sposobne in podjetne ljudi in katerim prerokuje, da bodo prej nego preide 100 let imeli v svoji posesti vsa obala Jadrana od Kotora do Trsta. Povdarja pri tem, da so Dalmatinci Jugoslovenci in da vse njihove simpatije veljajo Jugoslaviji. Amerikaneec konečno pokazuje na nekateri brodelastnike v Trstu, kakor Cosulich-a, Tripovich-a, Polich-a, in tu ima konečno «Nazione» svoje zadoščenje in z divjim krikom skoči na Amerikanca, ki je tako predrzen, da si upa iskati resnico: «Kake se bo

Dan 24. julija 1922. je bil za našo izmučeno Istro znamenit spomendan: stoletnica rojstva dra Dinka Vitežica, tega velikega delavca za narodni preporod Istre in borilca za teptana prava izmučenega od nasprotnikov preganjanega in od oblastnežev preziranega naroda!

Ljubezen do naroda mu je Stvarnik položil že v zibel. Tej ljubezni je ohranjal zvestobo tudi potem — v odvisnosti državnega uradnika. In kar je posebno značilno in kar nam kaže vso osebnost dra Dinka Vitežica v najsijajnejši luči, je dejstvo, da je vkljub svoji odkriti narodni značajnosti in v času divjanja dunajskega protislovanskega režima dosegel najčastnejšo uradniško kariero. Ob nje zaključku je bil višji finančni svetnik in prokurator za vso Dalmacijo.

Dr. Dinko Vitežić je bil — ob uvedbi direktnih volitev 1. 1873. — prvi narodni zastopnik Hrvatov in Slovencev v državnem zboru na Dunaju. Prvi oznanjevalec dejstva, **dotlej nepoznanega avstrijskim državnim modrecem** — in to je preznatično za nesrečno avstrijsko vladavino — da je Istria po veliki večini hrvatska in slovenska! Še več: niti tega niso vedeli, da v Istri sploh živijo Slovani. Ko je v prvem svojem govoru izrecno nastopil kot glasnik istrskih Hrvatov in Slovencev, so ga debelo gledali: vladni možje in nemški poslanci. Neki minister je vzkliknil začuden: «Ja, gibt es denn in Istrien auch Slaven?!» — In taki ljudje so vladali v Avstriji in so — nimam — narodom krojili usodo! To je **bila pač najkrvavejša ironija, ki je kruto zadevala ravno našo ubogo Istro.**

Tako junški je nastopal Dinko Vitežić takoj iz začetka svojega poslanskega delovanja in to vkljub dejstvu, da je bil še aktiven državni uradnik. V pokoj so ga poslali — in to po zahtevi narodnih nasprotnikov — 1884., na kar je odprl na Krku odvetniško pisarno.

Leta 1889. je bil v tretjič izvoljen za poslanca v državnem zboru. Narodu zvestemu možu je narod ohranjal neomajno vdanost, in zvestobo. Neustrašnemu borcu za njegova pogažena prava je izkazoval narod globoko hvaležnost z dokazi neomagljivega zaupanja.

Dr. Dinko Vitežić pa ni bil samo neustrasni bореc v parlamentarni areni, temveč tudi vzorno skrben delavec med narodnimi tudi za njegovo osveščanje, za njegov duševni preporod, za njegovo odrasitev iz spon, v katerih je narod, ni bil Vitežić voditelj in dramatičar naroda le z besedo, ampak tudi z dejanji, z delom, ki ni poznalo oddiha ne umora. Nobeni napadi, nobeno zasledovanje od strani nasprotnikov ga ni moglo

Italija

Vladna kriza. — Bonomi se pogaja s popolari in socialisti

RIM, 25. Po Orlandovih neuspehih je prevzel sestavljanje nove vlade Bonomi. Oni isti, ki je zadnjič skoraj sramotno padel v zbornici. Tokrat pa Bonomi baje ne namerava prevzeti ministristva notranjih stvari, ki je najbolj kočljivo in na katerem se je že marsikateri izpodtaknil, temveč uradniško predsedništvo in ministristvo zunanjih stvari.

Ali se bo Bonomiju posrečilo sestaviti novo vlado, ni še gotovo, na vsak način pa je že stopil v stik z različnimi strankami. Bonomi ima nalog, da sestavi vlado, ki se bo opirala na levo. Desnica se je že odpovedala vsaki iniciativi za sestavo vlade, sprito odločnega nastopa popularov in socialistov. Listi, ki zastopajo posamezne stranke desnice, že pripravljajo javnost na »poplarsko« vlado, pozivajo ljudsko stranko, ki je glavna povzročiteljica krize, naj sedaj prevzame nase vladno breme in naj pokaže svojo zmoglost.

Hoče se ministrski predsednik popolarec z važnejšimi ministri tudi popolarci — vzklika «Giornale d'Italia». Dežela se hoče zabavati, če ne zaradi drugega vsaj zaradi tega, da naredi začasno konec tolikim bridkostim. Hočemo jih videti (popolare) že enkrat na delu!»

Tudi 'Idea Nazionale' želi videti ljudsko stranko na delu. 'Vlada, ki naj pripravi in začne protinarodno reakcijo, se mora sestaviti na svetlem in ne potom posredovalcev. Popolari, ki so glavni krivci krize, se ne morejo umekniti v drugo vrsto v času njenega reševanja. Popolari in njihovi podpreniki reformisti morajo sestaviti vlado proti desnici. Te vladi sme predsedovati le kak njihov voditelj ali sluga.

Tako pripravljajo glasila desnice svoje pristaje na rešitev vladne krize, ki je sedaj edina močoga. V resnici ne gre pri strankah za desnice za izzivanje, temveč za prikrivanje dejanskega stanja, ki je to, da stranke desnice ne morejo sestaviti vlade brez fašistov ali proti njim. In večina zbornice in dežele hoče ravno vlado, ki ne bo odvisna od fašistov in ki bo imela dovolj odločnosti, da vzpostavi v deželi mir. Jasno je, da se hočejo za tako vlado ljudje znežele volje. Splošno se pa misli, da Boroni ni tak moč, ker dosežanje izkušnje z njim niso bili najboljši. Bil je pač mož, ki krožnic, in okrožnic, katerih se nihče ne boji, niso ravno najprimerneše sredstvo za pomiritev države in strank, ki se ne

odvratiti od smeri, ki si jih je doložil za svoje delo narodu na korist. Bil je vzor nesebičnosti, kristalno čist in neomajen značaj, kakor je nepremična skala kršnega Krasa. Povsod je uveljavljal svoje smotreno delo: na narodno - političnem, na gospodarskem in na kulturnem polju. Posebno pazljivo je posvečal zanemarjenemu solstvu. Svoje napore za kulturno povzdigo naroda je ovenčal s pridobitvijo hrvatske gimnazije v Pazinu. V borbi za to kulturno ustanovo je moral premagati neštevne zapreke, ki so jih postavljali nasprotniki.

Dragoceno zapuščino je zapustil dr. Dinko Vitezić svojemu narodu tudi v krogu svojih sorodnikov. Lastne družine ni imel. Vzgojil pa nam je dva junaska borca in poznejša zastopnika naroda v deželnem zboru istrskem: nečaka mu dra Matka in Dinka Trinajstića, ki sta vsikdar zvesto sledila svitlim zgledom svojega blagega in vzornega strica. S kratka: dr. Dinko Vitezić je od prvega hipa, ko je vstopil v resnost življenja, pa do zadnjega diha svojega blagoslovljenega življenja vse svoje bogate duševne darove stavljil v službo naroda, ki ga je ljubil z vsem žarom svojega srca. Zato ostane neizbrisen v duši naroda spomin tega velikega dobrotnika, ki je vedno priporočal bratstvo in slogot kot prvi neizogibni pogoji za uspehe v narodni borbi. Obojal je vsako strankarsko cepljenje. Nauke tega apostola naj bi upošteval tudi sedanjí rod! Še iz groba nam govori dr. Dinko Vitezić: bodite vojskovo slovnih bratov in čistih narodnih značjev!

Tudi nam Tržičanom je bil dr. Vitezić dober in mil znanec. Kdo starejši se ne spominja s piježeto starega gospoda, izrazitih potez v obrazu, ki sta mu izza naočnikov — bil je kratkoviden do blizu slepote — gledali očesi neopisno milo, in ki je prihajal na skupščine našega političnega društva s Vekoslavom Spincičem, Matkom Laginjo, Slavojem Jenkom, Matkom Mandičem, svojima dvema nečakoma, Kazimirjem Jelušičem in drugim istrskimi boritelji. Te skupščine so bile sijajen aeropag, ki je neustrašeno sodil in obsojal narodu sovražni dunajski režim in ukrepal potrebno za nadaljnjo borbo.

Vse svoje duševne in telesne sile, vse svoje misli in skrb, samega sebe vsega, vse svoje življenje je dr. Dinko Vitezić posvečal blaginji svojega naroda, dokler mu ni smrtni anđeli dne 25. decembra 1904 zatisnil oko za vedno. Zemске ostanke so položili v grob, duh njegov pa je ostal med narodom kot učitelj, svaritelj in bodritelj. Nevenljiva slava spominu dra Dinka Vitežića.

bore več s peresi temveč s samokresi in bombami. — Bonomi se je na vsak način dal pogumno na delo. Takoj ko se je vrnil s Kvirinala, je sprejel v svojem stanovanju Turatija, s katerim je imel dolg pogovor. O vstopu socialistov v vlado, seveda, ni govora, čeravno bi to imelo zdrave posledice pri delavskih množicah, ki bi se navedile računati s dejanskimi razmerami, gre le za večjo ali manjšo naklonjenost, s katero bodo sprejeli socialisti novo vlado. Bonomi je tudi imel daljše pogovore s demokrati, socialisti in z Giolittijevo skupino. V prid Bonomiji vladi se za sedaj izražajo popolarci, demokratični liberalci, demokratični Italijani, reformisti in socialistična skupina, ki se je izrazila za sodelovanje. Sprčo sedanjega položaja se zdi, da se bo Bonomiju posrečilo sestaviti novo vlado. V kolikor bo to **njegova** vlada, je seveda, drugo vprašanje.

Turati-jevi nazori o sestavi vlade

RIM, 25. Čim je dobil Bonomi nalog, da sestavi vlado, je imel pogovor s Turatijem. Urednik lista «Mondo» se je nato približal Turatiju ter ga vprašal za njegovo mnenje o sestavi bodoče vlade. Turati je izjavil, da bodo šli vsi Bonomijevi napori za tem, da sestavi vlado iz centra in iz leveice.

Kdo bo v bodoči vladi. — Prva imena
RIM, 25. Danes je imel Bonomi več sestankov, med drugim dolg pogovor s predsednikom poslanske zbornice De Nicola. Bonomi se je izrazil, da pogajanja potekajo ugodno in da upa, da bo tekmo jutrišnjega dne prišel do končnega uspeha.

Imenujejo se že moške, ki bodo tvorili novo vlado. Bonomi bo prevzel predsedstvo in zunanje zadeve, a notranje zadeve bo vodil De Nava.

Fašistovski napad na gostilno v Milanu
MILAN, 25. Včeraj okrog polnoči je vdrla fašistovska orožena četa v neko krčmo v ulici Popoli Uniti ter preiskala navzoče. Ko so končali svoje delo, so nemoteno odšli. Policija je stvar vzela v roko, toda izdala je poročilo, da so bili krivci — neznanj tuje.

«Banca di Sconto».
RIM, 25. Snóci se je sestala v senatu parlamentarna komisija višjega sodnega dvora, ki je odločila, da se bodo morali vsi bivši upravitelji Italijanske eksplotne banke, tudi senatorji zagovarjati proti obožbi zaradi goljufijevega bankrota. Generalni prokurator komisarjato je tudi zahteval, naj se izda ukaz za aretacijo vseh bivših upraviteljev razen senatorjev Scalinija, Gavazzija in Marconija. Komisija o tej zahtevi še ni sklepala.

